

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ КРАСИ ВЧИНКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

А. О. КУШНІР, здобувач кафедри педагогіки Національного
університету біоресурсів і природокористування України

***Анотація.** Виховання краси вчинку студентів-аграріїв є актуальною соціально-педагогічною проблемою сьогодення. У вищій школі необхідно залучати студентів до виховної роботи з метою формування у них бачення до красивого у вчинках і поведінці інших людей. Важливим, на нашу думку, є формування ставлення до краси вчинку як найвищої цінності, бажання кожного індивідуума бачити красиве і потворне у поведінці - це основна педагогічна умова, яка дозволить сформувати у студентської молоді власне бачення до цієї проблеми. Таким чином виховання краси вчинку майбутніх фахівців АПК потрібно розглядати як один з пріоритетних напрямків виховного процесу в цілому.*

***Ключові слова:** педагогічна умова, вища школа, фахівці АПК, краса вчинку*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасній вищій школі виникла низка об'єктивних проблем, що пов'язані із здатність студентів розуміти красу поведінки та вчинків інших людей, здатність примножувати естетичні цінності у власну поведінку та на основі поведінки інших здійснювати вчинки, які є гарними та бажаними у суспільстві. Сучасні студенти – це не об'єкти педагогічних впливів, а суб'єкти педагогічної взаємодії [6]. Суб'єктність студентів, як активних перетворювачів дійсності, спонукає педагогічну громадськість вивчати і розвивати кращі духовні сили молоді. У вирішенні цієї проблеми особливе місце належить формуванню естетичної культури, естетичного світобачення та виховання у студентів здатності бачити прекрасне і неповторне у вчинках інших людей. Конкретизуючи проблему щодо теми дослідження можна визначити, що українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців аграрного профілю, які не лише володіють професійними вміннями, але й є носіями моральних цінностей і норм та здійснюють вчинки порядні і бажані в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Суть поняття “педагогічні умови” розглядається у працях багатьох учених, а саме: О.Ф. Федорова, Ю. Бабанського, І. Лернера, Ю. Сокольникова, К.Л.Біктагірова, В. М. Манько та ін. Так, О. Ф. Федорова під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм та матеріальних можливостей її здійснення, що забезпечують успішне вирішення поставленого завдання [9]. В. М. Манько педагогічні умови визначає як взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик функціонування, яка забезпечує високу результативність навчального процесу і відповідає психолого-педагогічним критеріям оптимальності [3, с. 153–161].

Мета статті - розкриття значення педагогічних умов виховання краси вчинку майбутніх фахівців агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасному світі існує велика проблема розуміння краси вчинку людьми. Більшість нездатні розуміти красиве у поведінці інших і це призводить до того, що людина, яка здійснила шляхетний вчинок стає ізгоєм. Але потрібно й розуміти те, що тільки краса вчинку є основою справжньої гармонії між людьми, та розуміння щастя у кожному прожитому дні. У повсякденному житті людина, що здійснює морально красивий вчинок здатна зробити себе самотньою та невизнаною в суспільстві. Людина наче виступає з ряду, відокремлюється від маси, втручається у відкриття події буття, розв'язку якої заздалегідь передбачити неможливо [1, с. 204].

Краса вчинку в житті людини і суспільстві набуває реальності через єдність духовної, матеріально-практичної та духовно-практичної діяльності. Творча свідомо діяльність та активність людини спрямовані на розуміння людиною краси у буденному світі і звідси краси вчинків інших людей.

Людина у буденному житті прагне збагнути істину світу, не розуміючи, що істина закладена у ній самій і розуміння істини залежить від того, як людина створить свою долю. Культ краси людських відносин виникає на підставі вчинку і є істиною життєвого шляху людини.

У розумінні і та розгляді питання соціальної проблеми формування краси вчинку потрібно звернутися до вчення В. А. Роменця, який наголошував, що вчинок є основною ланкою, осередком будь-якої форми людської діяльності, і не тільки моральної. Йому належить здатність виражати будь-яке відношення між особистістю і матеріальним світом, яке можна правильно зрозуміти, коли зміст особистість вбере в себе те, що буде олюднене, освоєне, набуто людською індивідуальністю – знання, уявлення, усвідомлені закони. В. А. Роменець, на нашу думку, зробив великий внесок у розумінні краси вчинку назвавши його «великий світ». Він писав: «Наявність великого, довершеного в собі світу передчувається в уявленнях особистості, в суперечливості пізнання, в осягненні прогалин знання, в естетичному сприйманні досконалих і спотворених форм. Ось чому свідомість особистості переступає власні межі і спрямовується до «світу великого». Це можна розглядати як духовний розвиток самої людини, як розкриття «великого світу», який пізнає себе через особистість. Це можна розглядати як духовне становлення самої людини, як саморозкриття «великого світу», як всезагальний вчинок, у відношенні до якого і людина, і сам «великий світ» виявляються у певному розумінні залежними феноменами» [7, с. 13].

Дослідниця А.С. Крилова виділяє три підходи щодо утвердження краси вчинку у людському бутті:

1. прогресивний підхід (К. Маркс) – передбачає об'єктивну необхідність утвердження краси в соціальному бутті. Представники даного підходу наголошують на тому, що краса в бутті соціуму як краса вчинків та стосунків переноситься у гармонійне майбутнє, вона повинна обов'язково відбуватися, але в майбутньому.

2. антрипрогресивний підхід (З. Фрейд) – краса в соціальному бутті людини є утопічною, адже людина в своїх онтологічних глибинах є деструктивною, егоїстичною й морально потворною. Як визначають представники теорії фрейдизму, якщо інтелектуально-освідчені люди можуть у своє буття включити деякі елементи краси стосунків та вчинку, то більшість людей керуються інстинктами.

3. персоналістичний підхід – краса в соціальному бутті людини можлива у будь-який історичний період, бо є результатом особистісного зусилля, яке породжує вчинки і стосунки. Кількісне накопичення таких стосунків та вчинків породжують нову якість краси не лише в особистісному, а й в соціальному бутті та особистісно-комунікативному. Тому на нашу думку, саме відповідно персоналістичного підходу породжується нове поняття – краса вчинку [1].

А.С. Крилова визначає, що вчинкова діяльність неможлива без щирості, яка постає моральною та екзистенційною цінністю, яка є відкритістю світу та внутрішньою цінністю. Розглядаючи це поняття можна твердити різні визначення, але на нашу думку щирість – це здатність людини з допомогою рис свого характеру, темпераменту взаємодіяти зі світом, з іншими людьми та відчувати себе повноцінно у колі будь-якого спілкування. Щирість – це та цінність, що дає людині можливість відчувати себе необхідною для оточуючих людей та приносить їй душевний спокій та мудрість. Тому ми визначаємо, що виховання краси вчинку майбутніх фахівців агропромислової галузі повинна здійснюватися з урахуванням цього поняття, адже воно носить визначальний характер у формування розуміння краси у поведінковій діяльності.

Неодноразово до поняття щирості звертався український філософ П.Юркевич. У своїй праці «Серце та його значення в духовному житті людини за вченням слова Божого» він описує, що рішучість, наміри і бажання до виконання вчинків зароджуються в серці, лише воно є місцем де зберігається воля та бажання. Як зазначає філософ: «Сердечність спрямовує людину на красиві вчинки, які зазвичай приводять до краси відносин. Відносини людей через серце – сердечні відносини – це взаємодія у свободі, а не в необхідності. Усі високі істини, що об'єднують людей, стають справжніми, коли входять у їхні серця, перемагають безкінечні сумніви розумування...» [1, с. 205].

Тому ми вважаємо, що вчення Ю. Юркевича розкриває важливість нашого дослідження, адже трактує те, що через щирість людина здатна розуміти проблеми інших людей, думати красиво та перенести красу свого світогляду у поведінкову дію, що в свою чергу дає людині здатність виконувати красиві, морально-естетичні вчинки, які покликані для вдосконалення суспільства та їх розуміння краси вчинку.

Українська дослідниця Л. Бабушкина вважає, що краса має абсолютну цінність. Звідси випливає, що це не лише зовнішня краса, а краса вчинків і стосунків, які визначають суспільний зміст краси. Призначення краси пов'язане з становленням людини як антропологічної, біологічної і соціальної особистості [1, с. 30].

Виховання краси вчинку являє собою сьогодні один із основних напрямків у системі естетичного виховання студентів агропромислової галузі. В наш час одним із важливих завдань навчальних закладів - створити основу для формуванні особистості, що здатна правильно сприймати нові соціальні умови та адаптуватися до них. Це повинен бути налагоджений процес соціалізації особистості, що сприятиме формування світогляду, розумінню та правильної інтерпретації інформації [2].

Український філософ сьогодення В. Вашкевич описує важливість духовних цінностей у вихованні людини: «Люди народжуються двічі: спочатку фізично – в акті народження, а потім духовно – в процесі навчання, здобуття освіти, виховання, формування духовних якостей, засвоєння всіх цінностей, створених людством.

І. Д. Бех визначає, що виховання студентів у ВНЗ треба розглядати як

процес створення умов для саморозвитку особистості, для самовиховання під час вузівського навчання. Ефективність виховання фахівців агропромислової галузі визначається власною активністю особистості, власною ініціативою і самостійністю. Подоляк Л. Г. визначає, що механізмом утворення будь-якої якості особистості є поєднання трьох компонентів:

- Зразок – знання соціальної норми, її цінності для життя в суспільстві;
- Емоція – переживання, яке приховане за нормою та виявляє ставлення особистості до особистості. Емоції мають і самостійну мотиваційну енергію – це мотор нашої поведінки, її мобілізуюча сила. Будь-яка емоція існує в єдності з образом (когнітивна структура) і афективним її тоном. Внаслідок цього відбувається кодування інформації в довготривалій пам'яті. «Будьте жагучі в пошуках істини» (І. П. Павлов).

- Дія (вчинок). Вчинок – це дія, яка обрана людиною у відповідній ситуації, що дає змогу обирати людині між добром та злом, тому він буває як красивим, так і потворним. Тут доречно навести слова В. Малахова, який пише, що вчинок – це рішення, яке вимагає діяти за власною совістю, на свій страх і ризик, без сподівань на загальне схвалення власних моральних мотивів [1, с. 204].

На нашу думку важливим у вихованні краси вчинку фахівців агропромислової галузі є врахування внутрішньої свободи. Л.С. Виготський у «Педагогічній психології» зазначав: «Не потрібно перетворювати моральність у внутрішню поліцію духу. Не робити що-небудь через страх покарання так само аморально, як і робити. Будь-яке невольне відношення до речі, будь-який страх і залежність уже означає відсутність морального почуття. Моральне в психологічному змісті завжди вільне. Результатом соціалізації має бути набуття моральних норм, а не страх покарання за їх порушення. Вони повинні сприйматися як природне й неминуче». Таким чином, людина не може бути тільки споживачем, вона повинна бути активним творцем культури. Почуття внутрішньої свободи пов'язано з почуттям власної гідності, з почуттям самоцінності. Самоцінність – це те, наскільки я вважаю себе гідним поваги, уваги оточуючих людей, навіть незалежно від результатів діяльності в цей момент.

Виховання краси вчинку майбутніх фахівців АПК стає ефективнішим, якщо реалізується в певних умовах. Одна з них – педагогічна умова – як зовнішній чинник, що істотно впливає на протікання педагогічного процесу, в тій чи іншій мірі свідомо сконструйованого педагогом, що планує певний результат. На нашу думку, педагогічні умови – це цілеспрямовано створені обставини взаємопов'язаних педагогічних, психологічних і соціально-економічних чинників (відносин, засобів тощо), що дозволяють педагогові ефективно здійснювати виховну або навчальну роботу.

Тому ми визначаємо комплекс педагогічних умов виховання краси вчинку, який спрямований на послідовний комунікативний, когнітивний і естетичний розвиток майбутніх фахівців АПК й реалізується у процесі мотивованої, соціально-розвиваючої, навчально-пізнавальної і виховної діяльності.

Враховуючи дидактичні принципи, компоненти та різні підходи науковців до педагогічних умов, методом експертних оцінок було визначено такі педагогічні умови виховання краси вчинку фахівців АПК:

1. вдосконалення змісту виховання краси вчинку майбутніх фахівців-аграріїв шляхом систематичного використання викладачами та кураторами груп методів, засобів, прийомів, що забезпечують розширення діапазону культурно-естетичних знань студентів та викладачів. На нашу думку, дана педаго-

гічна умова повинна базуватися на системно-ціннісному підході у вихованні краси вчинку, адже педагогіка покликана допомогти людині адаптуватися до цінностей, засвоїти їх, щоб гармонізувати її поведінку з родиною, громадою, нацією, усім людством. Системно-ціннісним підходом керуються провідні вчені педагоги, а саме: академік, директор інституту проблемного виховання НАПН України – І. Д. Бех, член-кореспондент НАПН України – Г.П. Шевченко, віце-президент НАНН України – М. Б. Євтух [5].

2. активізація позанавчальної виховної роботи зі студентами шляхом організації навчальним закладом виховних справ пов'язаних з вихованням краси вчинку.

3. наявність єдиних педагогічних вимог в системі «студент – педагог – батьки» щодо організації виховання краси вчинку фахівців АПК.

4. показ особистісної значущості виховання краси вчинку викладачами, шляхом створення підручників, хрестоматій, навчально-методичних посібників, які висвітлюють питання краси вчинку.

Висновки. Отже, виховання краси вчинку є основною ланкою виховного процесу фахівців агропромислової галузі і вимагає докладного його вивчення з урахуванням всіх особливостей поведінки студентської молоді та визначення ідеалу для наслідування у вчинковій діяльності. Ми вважаємо, що визначені педагогічні умови є ефективними для виховання краси у майбутніх аграріїв, і є важливими обставинами, які здатні впливати позитивно, систематично і конструктивно на виховний процес.

Перспективи подальших досліджень передбачаємо у здійсненні науково-пошукової діяльності з метою розробки методики виховання краси вчинку у майбутніх фахівців агропромислової галузі.

Література

1. Крилова С. А. Краса людини: особистість, сім'я, суспільство (соціально-філософський аналіз): монографія/ С. А. Крилова – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект – Поліграф», 2011. – 344 с.

2. Кушнір А.О. Сутність і структура поняття «естетики вчинку» у контексті підготовки майбутніх фахівців агропромислової галузі/ А.О. Кушнір // Науковий вісник НУБіП України. – 2015.– Вип.208. – Ч.1. – С. 274 – 285. – (Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»).

3. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В. М. Манько // Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – С. 153–161

4. М'ясоїд П. А. Психологія вчинку: Шляхами творчості В. А. Роменця / П.А. М'ясоїд – К. : «Либідь», 2012. – 296 с.

5. Сопівник Р. В. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ / Р.В. Сопівник, Петрів Г.В.. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.

6. Сопівник Р. Зростання ролі студентів у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів України: історичний аспект (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. – історія України.; Динаміка мережі вищих навчальних закладів за рівнями акредитації (1992 – 2003 рр.) / Національний аграрний ун-т. – К., 2004. – 190 с.

7. Татенко В. О. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії/ Татенка В. О. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
8. Тетарчук В. І. Етика та естетика: Навчальний посібник для підготовки до іспитів/ В. І. Тетарчук – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 316 с.
9. Федорова О. Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О. Ф. Федорова. – М. : Высшая школа, 1970. – 301 с.

REFERENCES

1. Krylova S. A. Krasa liudyny: osobystist, sim'ia, suspilstvo (sotsialno-filosofskyi analiz): monohrafiia/ S. A. Krylova – Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspekyt – Polihraf», 2011. – 344 s.
2. Kushnir A.O. Sutnist i struktura poniattia «estetyky vchynku» u konteksti pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv ahropromyslovoi haluzi/ A.O. Kushnir // Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy. – 2015.– Vyp.208. – Ch.1. – S. 274 – 285. – (Seriiia «Pedahohika. Psykholohiia. Filosofiia»).
3. Manko V. M. Dydaktychni umovy formuvannia u studentiv profesiino- piznavalnoho interesu do spetsialnykh dystsyplin / V. M. Manko // Sotsializatsiia osobystosti : zb. nauk. pr. Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. Drahomanova. – K. : Lohos, 2000. – Vyp. 2. – S. 153–161
4. M'iasoid P. A. Psykholohiia vchynku: Shliakhamy tvorchosti V. A. Romentsiia / P. A. M'iasoid – K. : «Lybid», 2012. – 296 s.
5. Sopivnyk R. V. Vykhovannia i samovykhovannia na zasadakh natsionalno-patriotychnykh tsinnosti: metodychnyi posibnyk dlia studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarynykh i pryrodookhoronnykh VNZ / R.V. Sopivnyk , Petriv H.V.. – K.: «TsP «Komprynt», 2014. – 185 s.
6. Sopivnyk R. Zrostannia roli studentiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy: istorychnyi aspekt (90-ti rr. KhKh – pochatok KhKhI st.): Dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01. – istoriia Ukrainy.; Dynamika merezhi vyshchykh navchalnykh zakladiv za rivniamy akredytatsii (1992 – 2003 rr.) / Natsionalnyi ahrarynyi un-t. – K., 2004. – 190 c.
7. Татенко В. О. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії/ Татенка В. О. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
8. Тетарчук В. І. Етика та естетика: Навчальний посібник для підготовки до іспитів/ В. І. Тетарчук – К. : «Тсентр учбової літератури», 2015. – 316 с.
9. Федорова О. Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О. Ф. Федорова. – М. : Высшая школа, 1970. – 301 с.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ВОСПИТАНИЯ КРАСОТЫ ПОСТУПКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА

А. О. КУШНИР, соискатель кафедры педагогики Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Аннотация. Воспитание красоты поступка студентов-аграриев является актуальной социально-педагогической проблемой современности. В высшей школе необходимо привлекать студентов к воспитательной работе с целью формирования у них видение до красивого в поступках и поведении других людей. Важным, по нашему мнению, является формирова-

ние отношения к красоте поступка как высшей ценности, желание каждого индивидуума видеть красивое и уродливое в поведении - это основная педагогическая условие, которое позволит сформировать у студенческой молодежи свое видение этой проблемы. Таким образом воспитание красоты поступка будущих специалистов АПК нужно рассматривать как одно из приоритетных направлений воспитательного процесса в целом.

Ключевые слова: педагогическое условие, высшая школа, специалисты АПК, красота поступка

PEDAGOGICAL CONDITIONS EDUCATION FUTURE BEAUTY EXPERTS ACTIONS AGROINDUSTRIAL COMPLEX

**A. KUSHNIR, postgraduate of the Department of pedagogy of the
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine**

Summary. *Beauty Education Students farmers act is urgent social and educational problem today. In high school need to attract students to the educational work to shape them to a beautiful vision in the actions and behavior of others. Important, in our opinion, are attitudes to beauty act as the highest value, the desire of each individual to see the beautiful and the ugly behavior - is the main pedagogical condition that will form in students own vision to this problem. Thus the education of future performance beauty expert APC should be considered as one of the priorities of the educational process as a whole.*

Keywords: *pedagogical condition , high school , experts of agriculture, beauty act*

УДК 371.485.392.(477.62=14)(045)

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ГРЕКІВ НА НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЯХ

**С.О. ЛУК'ЯНОВА, аспірант Класичного приватного університету
м. Запорозжя**

Анотація. *У статті представлена історія розвитку етнопедагогічної думки про виховання дітей греків на національних традиціях. Головною метою даної статті є обґрунтування етапів становлення історичної етнопедагогічної думки, які вплинули на традиції виховання дітей греків. Проаналізована характеристика етапів становлення історичної етнопедагогічної думки щодо виховання дітей греків на національних традиціях в контексті соціальних, історичних і культурних змін. Перший етап (1850–1919 р.р.) – включає розвиток історичної етнопедагогічної думки як складової національної культури та етнографії. У даний період активно почали вивчатися національні традиції у тому числі традиції греків. У центрі уваги окремих істориків (В. Кечеджи, Г. Костоправ, В. Кіор) була культура маріу-*

© С. О. Лук'янова, 2016